

Statens vegvesen

Høringsnotat

Høring om forslag til forskrift om endring i forskrift av 19. januar 2004 nr. 298 om førerkort (førerkortforskriften) – Vedlegg 1

Vegdirektoratet
Trafikant- og kjøretøyavdelingen
27. juni 2019

Høringsnotat – Forslag til forskrift om endring i forskrift 19. januar 2004 nr. 298 om førerkort

Innholdsfortegnelse

1	INNLEDNING	3
2	SAMMENDRAG	4
3	BAKGRUNN	5
3.1	Gjeldende regelverk.....	5
3.2	Tidligere regelverk.....	7
3.3	Endring i tråd med EUs førerkortdirektiver	8
4	BEGRUNNELSE FOR SYNSKRAVENE.....	9
5	USIKRE TALL	9
6	ANDRE LANDS REGELVERK	10
6.1	Danmark.....	10
6.2	Sverige.....	11
6.3	Storbritannia.....	11
7	INNFØRING AV NYTT VEDLEGG 1	12
8	OVERGANGSREGEL VEDLEGG 1 § 45	12
9	REAKSJONER PÅ NYTT REGELVERK	13
10	RIMELIGHETSVURDERING	13
11	HVEM SKAL UNNTAKSREGELN GJELDE FOR	14
12	VARIGHET	15
13	TIDSUBEGRENSEDE DISPENSASJONER.....	16
14	FORLENGET OVERGANGSORDNING	17
15	VILKÅR FOR VIDEREFØRING	18
16	PERSONER SOM IKKE HAR FÅTT FORLENGET DISPENSASJON	19
17	PERSONER SOM HAR FÅTT DISPENSASJON BEGRENSET TIL 30. SEPTEMBER UTSTEDT I 2019.....	19
18	GENERELL DISPENSASJONSHJEMMEL ELLER UTVIDET OVERGANGSBESTEMMELSE	20
19	ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER	20
20	FORSLAG TIL ENDRING AV FØRERKORTFORSKRIFTEN VEDLEGG 1 – NYTT TREDJE LEDD	21
21	HØRINGSFRIST	22

1 INNLEDNING

Samferdselsdepartementet og Helse- og omsorgsdepartementet har besluttet å legge til rette for at personer med syn på ett øye skal ha mulighet til å videreføre en eksisterende dispensasjon fra helsekravene til førerkort for tunge kjøretøy.

Helsedirektoratet er i brev av 11.03.2019 blitt bedt om å utarbeide forslag til en regelverksendring som vil gjøre det mulig å videreføre tidligere innvilgede dispensasjoner utover 30.09.2019. Fra den datoen opphører gjeldende overgangsordning.

Gjeldende krav til synsstyrke på begge øyne trådte i kraft i Norge i juli 2010. Kravene er basert på EUs tredje førerkortdirektiv (2006/126/EF), som endret ved direktiv 2009/113/EU. EUs førerkortdirektiv vedlegg III angir minstekrav til førers helsetilstand. Ifølge EU-kommisjonen er det ikke anledning til å gjøre unntak fra de medisinske kravene i direktivet.

Ved endring av helsekravene i førerkortforskriften vedlegg 1 fra 01.10.2016 ble muligheten til å få dispensasjon fra helsekravene sterkt innskrenket. Det ble imidlertid vedtatt en overgangsbestemmelse som har gjort det mulig å få fornyet en dispensasjon som var innvilget før det nye regelverket trådte i kraft. Denne overgangsbestemmelsen gjelder fram til 30.09.2019.

Det finnes ikke sikre tall på hvor mange som i dag har dispensasjon fra minstekravet til synsstyrke. Det antas at antallet er relativt begrenset. Noen har hatt førerett for tunge klasser (førerkortgruppe 2 og 3) i flere tiår, til tross for at de bare har syn på ett øye. Mange er yrkessjåfører som nå risikerer å bli arbeidsledig. Etter 01.07.2010 har det etter retningslinjene fra Helsedirektoratet bare vært mulig å få fornyet en tidligere innvilget dispensasjon.

Etter EUs førerkortdirektiv må førere i C- og D-klassene (lastebil og buss) ha en minste synsstyrke på 0,1 på det dårligste øyet og 0,8 på det beste øyet. Norske myndigheter har likevel funnet det riktig at lastebil- og bussjåfører med syn på bare ett øye skal ha mulighet til å videreføre tidligere innvilgede dispensasjoner utover 30.09.2019. Det skal gjøres etter en individuell medisinsk vurdering. Som hovedregel vil det også stilles krav om kjørevurdering. Forslaget som nå sendes på høring, innebærer at førerkortforskriften vedlegg 1 § 45 får et nytt tredje ledd som gjør det mulig å søke om en videreføring av dispensasjonsadgangen på angitte vilkår.

2 SAMMENDRAG

Helse- og omsorgsdepartementet har i brev av 11.03.2019 gitt Helsedirektoratet i oppdrag å komme med forslag til forskriftsendring vedrørende førerkort for tunge klasser for personer med syn på ett øye:

«Samferdselsdepartementet og Helse- og omsorgsdepartementet har besluttet å legge til rette for å videreføre eksisterende dispensasjoner. I lys av vurderingene til Helsedirektoratet skal det ikke gjøres generelt unntak fra helsekravene. Vi ber derimot om at det legges til rette for en videreføring av mulighet til å forlenge allerede innvilgede individuelle dispensasjoner utover 30 september 2019, herunder at de aktuelle førerkortinnehavere gjennomgår og består en individuell medisinskfaglig vurdering og som hovedregel gjennomfører en praktisk kjørevurdering før dispensasjon forlenges.»

Det foreslås på dette grunnlag at overgangsbestemmelsen for dispensasjoner i førerkortforskriften vedlegg 1 § 45 gis et nytt tredje ledd. Førere med syn på bare ett øye vil etter denne bestemmelsen få mulighet til å søke om fornyelse av dispensasjon når gjeldende overgangsordning opphører ved utgangen av september i år. Overgangsbestemmelsen forlenges dermed med 10 år for tungbilførere med syn på bare ett øye.

Etter innføring av nye krav til synsstyrke 01.07.2010, i tråd med EUs førerkortdirektiv, har det etter Helsedirektoratets retningslinjer bare vært anledning til å fornye en dispensasjon innvilget før dette tidspunktet. Enkelte tungbilførere har likevel fått vedtak om dispensasjon første gang etter dette tidspunktet. Høringsinstansene blir bedt om å vurdere om adgangen til å søke dispensasjon fra kravet til synsstyrke bør begrenses til de som har hatt dispensasjon fra før 01.07.2010, eller om tungbilførere som ved en feil har fått innvilget dispensasjon første gang på et senere tidspunkt, også skal omfattes.

Vi foreslår at det som hovedregel skal gjennomføres en kjørevurdering med positivt resultat. Fylkesmannen kan gjøre unntak fra kravet til kjørevurdering. Ved første gangs søknad etter 01.10.2019 må kjørevurdering være gjennomført før dispensasjonen kan fornyes. En individuell medisinskfaglig vurdering må fastslå at øvrige helsekrav til førerett er oppfylt, og at helsetilstanden samlet sett ikke utgjør en trafikksikkerhetsrisiko.

Etter EUs førerkortdirektiv er det krav til et minimumssyn på 0,1 på det dårligste øyet. Ved å stille krav om kjørevurdering i tillegg til en medisinskfaglig vurdering ønsker norske myndigheter å sikre at det er gjort en forsvarlig vurdering av at videreføring av dispensasjon ikke utgjør en trafikksikkerhetsrisiko.

Det foreslås at overgangsbestemmelsen utvides med 10 år fra 01.10.2019, slik at dispensasjon etter denne bestemmelsen ikke kan gis varighet utover 30.09.2029. Søknad om dispensasjon må innleveres ved hver fornyelse av førerkortet i førerkortgruppe 2 og 3, vanligvis med fem års mellomrom.

Ved videreføring av tidligere innvilget dispensasjon vil det på samme måte som etter § 45 annet ledd være anledning til å ta søkers behov for førerrett med i vurderingen. Det er imidlertid en forutsetning at øvrige vilkår er oppfylt.

Helsedirektoratets mandat har vært begrenset til personer med førerkort i førerkortgruppe 2 og 3 og syn på bare ett øye. En forlengelse av overgangsbestemmelsen for andre førerkortinnehavere er ikke vurdert.

3 BAKGRUNN

3.1 Gjeldende regelverk

Forskrift om førerkort m.m. (FOR-2004-01-19-298) Vedlegg 1 - Helsekrav - har i dag følgende krav til synsfunksjon for førere i førerkortgruppe 1 (lette klasser, inkl. B), førerkortgruppe 2 (C-klassene) og førerkortgruppe 3 (D-klassene):

§ 9. Helsekrav til synsfunksjon

Helsekravene til syn er oppfylt når søker om førerrett fyller følgende krav til synsfunksjon:

	A	B	C
		Førerkortgruppe 1	Førerkortgruppe 2 og 3
1.	Synsstyrke	Minst 0,5 for begge øyne samlet eller 0,5 for ett øye	Minst 0,8 for det ene øyet og 0,1 for det andre øyet
2.	Synsfelt	<p>a) minst 120 grader vidt i horisontalplanet, 50 grader til hver side og 20 grader opp- og nedadgående ved blikkretning rett fram og</p> <p>b) ingen utfall innenfor en radius på 20 grader ved blikk rett fram</p>	<p>a) minst 160 grader vidt i horisontalplanet, 70 grader til hver side og 30 grader opp- og nedadgående ved blikkretning rett fram og</p> <p>b) ingen utfall innenfor en radius på 30 grader ved blikk rett fram</p>
3.	Dobbeltsyn	Helsekravet er oppfylt etter tre måneder dersom optiker eller øyelege attesterer at det er gjennomført tilfredsstillende kompensierende tiltak og det deretter er gjennomført kjørevurdering med bestått resultat.	Helsekrav ikke oppfylt.

4.	<i>Nylig konstatert betydelig reduksjon av syn på ett øye</i>	<i>Helsekravet er oppfylt når optiker eller øyelege attesterer for tilfredsstillende generell synsfunksjon.</i>	<i>Helsekravet er oppfylt etter seks måneder dersom øyelege attesterer for tilfredsstillende generell synsfunksjon og det deretter er gjennomført kjørevurdering med bestått resultat.</i>
5.	<i>Tap av syn på ett øye</i>	<i>Helsekravet er oppfylt etter seks måneder dersom optiker eller øyelege attesterer for tilfredsstillende generell synsfunksjon og det deretter er gjennomført kjørevurdering med bestått resultat.</i>	<i>Helsekrav ikke oppfylt.</i>

§ 10. Krav til optisk korreksjon

Dersom optisk korreksjon (ved bruk av briller, kontaktlinser e.l.) er nødvendig for å oppfylle ovenstående krav, skal det stilles vilkår om at nødvendig korreksjon tåles godt og benyttes under føring av motorvogn. Maksimal tillatt korreksjon for førerkortgruppe 2 og 3 ved bruk av briller er pluss åtte dioptrier.

§ 11. Vurdering ved ikke oppfylte krav til synsstyrke eller synsfelt

I helt spesielle tilfeller, og etter uttalelse fra øyelege, kan det gis førerrett i førerkortgruppe 1 selv om kravene til synsstyrke eller synsfelt ikke er oppfylt. Synsfunksjonen må ikke være ytterligere svekket på grunn av andre forhold. Kjørevurdering må være gjennomført etter anmodning fra Fylkesmannen, og førerrett må være anbefalt av regionvegkontoret.

§ 12. Vurdering ved progressiv øyesykdom

Progressiv øyesykdom av betydning for kjøreevne skal første gang vurderes av øyelege. Nødvendig oppfølging fastsettes av øyelege ut fra antatt progresjon av tilstanden.

§ 13. Annen vurdering av synsfunksjoner

Helsekravet er ikke oppfylt for førerkortgruppe 2 og 3 dersom kontrastfølsomheten er nedsatt.

Helsekravet er ikke oppfylt for noen klasse dersom nedsatt kontrastfølsomhet, nedsatt mørkesyn eller økt blendingsfølsomhet medfører trafikksikkerhetsrisiko.

Helsekravene for førerkortgruppe 3 (D-klassene) gjelder også for kompetansebevis for utrykningskjøring, kjøreseddel for persontransport, trafikklærere og førerprøvesensorer.

Gjeldende krav til synsstyrke og synsfelt for C- og D-klassene ble innført i norsk regelverk 01.07.2010 ved endring av førerkortforskriften, tidligere vedlegg 1 § 3 nr. 1. Forskriftsendringen var i tråd med EU-direktiv 2009/113/EF.

For førerkortgruppe 1 gjaldt fra 01.07.2010 følgende krav etter førerkortforskriften Vedlegg 1 § 2 nr. 1 og 2:

«1. Synsstyrken må være minst 0,5 når begge øyne undersøkes samtidig. Dersom optisk korreksjon er nødvendig for å oppnå denne synsstyrken, plikter føreren å bruke slik korreksjon under kjøring. Ved plutselig tap eller betydelig reduksjon av syn på ett øye, må det gå minst 6 måneder fra synstapet inntrådte til førerkort kan utstedes eller motorvogn føres. Tilsvarende gjelder funksjonell enøydhet på grunn av manglende samsyn.»

For førerkortgruppe 2 og 3 gjaldt følgende tilleggskrav etter Vedlegg 1 § 3 nr. 1:

«1. Synsstyrken må være minst 0,8 på det ene øyet og 0,1 på det andre øyet. Optisk korreksjon, unntatt kontaktlinser, må ikke overstige pluss 8 dioptrier.

2. Synsfeltet må være minst 160 grader vidt i horisontalplanet og minst 70 grader til hver side. I vertikalplanet må synsfeltet være intakt minst 30 grader opp og ned. Det må ikke være sentrale synsfeltutfall innenfor en radius på 30 grader.

3. Det må ikke være dobbeltsyn.»

Kravene ble videreført i nytt Vedlegg 1 til førerkortforskriften. Vedlegget trådte i kraft 01.10.2016.

Til sammenligning er kravet til synsstyrke for lokomotivførere og førere av sporvei og tunnelbane henholdsvis 0,8 + 0,5 og 0,8 + 0,3.

3.2 Tidligere regelverk

Fram til 01.07.2010 var det norske kravet til synsstyrke for å få førerrett for førerkortgruppe 2 og 3 på minimum 0,8 på det beste øyet og 0,5 på det dårligste øyet. Dette var i samsvar med tidligere EU-direktiv.

Etter tidligere vedlegg 1 § 6 kunne fylkesmannen i særlige tilfeller gi dispensasjon fra helsekravene til førerkort. En del tungbilførere med syn på bare ett øye hadde før forskriftsendringen i juli 2010 fått dispensasjon fra minstekravet til synsstyrke på begge øyne (0,8 og 0,5). Adgangen til å få dispensasjon var imidlertid begrenset. Villkårene fremgikk av dagjeldende førerkortveileder (IS-1348).

Ved innføringen av det nye kravet til minimumssyn på begge øyne fra juli 2010, la Helsedirektoratet til grunn at det ikke skulle gis dispensasjon til førstegangsutstedelse av førerkort for tunge klasser. Førere som hadde fått dispensasjon tidligere, kunne imidlertid etter en rimelighetsvurdering og på nærmere angitte vilkår, få fornyet dispensasjon.

Retningslinjer for fylkesmennene ved behandling av førerkortsaker (IS-1348), ble endret ved innføring av nye bestemmelser i juli 2010 og anga følgende:

«6.6 Dispensasjon ved kl. C1, C, D1, D, kjøreseddel m.v.

Etter EUs reviderte førerkortdirektiv er det ikke lengre dispensasjonsadgang for høyere klasser ved visusnedsettelse. Søkere som har fått dispensasjon tidligere kan, etter en rimelighetsbetraktning, få denne fornyet forutsatt:

- Uendret synsstatus og helsetilstand ellers, og*
- Ingen holdepunkter for praktiske kjøreproblemer eller -ulykker.*

6.7 Vilkår og varighet ved nedsatt visus

Hvis tilfredsstillende syn bare oppnås ved bruk av briller/kontaktlinser skal det være et vilkår at dette brukes under kjøring (EU-kode 01). Tidsbegrensning er nødvendig dersom progresjon kan forventes.»

I et brev til landets fylkesmenn 09.12.2011 ble det bl.a. lagt til grunn at det i de fleste tilfelle måtte være gjennomført en praktisk kjørevurdering før dispensasjonen kunne fornyes:

«For gruppe 2 og 3 er det ikke lenger dispensasjonsadgang for førstegangsutstedelse ved ikke oppfylte visuskrav. Dette gjelder også klasse C 1. Dette betyr blant annet at det ikke kan gis dispensasjon ved enøydhet.

For fornyelser i gruppe 2 og 3 skal det som det framgår av IS-1348, foretas en rimelighetsbetraktning når det er uendret synsstatus og helsetilstand ellers, og det ikke er holdepunkter for praktiske kjøreproblemer eller -ulykker. Dette siste må søkeren dokumentere, for eksempel ved attest fra politiet, forsikringsselskaper, arbeidsgivere etc. I disse tilfellene vil det som oftest måtte foreligge en praktisk kjørevurdering før dispensasjonen fornyes.»

Også før 2010 var det en restriktiv adgang til å få dispensasjon fra synskravene.

3.3 Endring i tråd med EUs førerkortdirektiver

I EUs førerkortdirektiver inngår C- og D-klassene i gruppe 2, mens de tunge klassene etter norsk regelverk er delt i førerkortgruppe 2 (C-klassene) og førerkortgruppe 3 (D-klassene). Synskravene for C- og D-klassene er de samme, både i norsk regelverk og i EU-direktivene.

Helsekravene i den norske førerkortforskriften ble endret ved endringsforskrift i 1996, i samsvar med EU-kravene, som da var en synsstyrke på minimum 0,8 på det ene øyet og 0,5 på det andre. Endringene i de norske synskravene gjaldt fra 01.01.1997. Tidligere hadde det i den norske førerkortforskriften vært et minimumskrav til synsstyrke på det dårligste øyet på 0,3.

Fram til endringen i 1996 hadde førerkortskriften fra 1979 en egen dispensasjonshjemmel for førere med syn på bare ett øye eller med sterkt nedsatt syn på ett øye. Førerrett for C- og D-klassene kunne bare gis etter dispensasjon fra Helsedirektoratet.

Med endringsforskriften fra 1996 ble dette omgjort til at fylkeslegen «i særlige tilfelle» kunne gi dispensasjon fra de ulike helsekravene i forskriften.

4 BEGRUNNELSE FOR SYNSKRAVENE

Minimumskrav til synsstyrke på begge øyne for å ha førerkort i tunge klasser har vært nedfelt i EU-direktivene og den norske førerkortforskriften i nærmere 40 år.

En arbeidsgruppe nedsatt av EU for å gjennomgå synskravene i førerkortdirektivet fra 1991 og komme med forslag til eventuelle endringer, fremla sin rapport i 2005. Etter forslag fra arbeidsgruppa ble kravet til synsstyrke på det dårligste øyet senket fra 0,5 til 0,1, mens kravet til synsstyrke på 0,8 på det beste øyet ble opprettholdt. Endringene ble vedtatt som minstekrav gjennom direktiv 2009/113/EU.

Arbeidsgruppa viser bl.a. til det større ansvaret med å føre motorvogn i tunge klasser, og at man bør ha et minimumssyn også på det dårligste øyet, slik at man har et «ekstra øye» («a spare eye»), og føyer til:

«Selv om man skulle trenge et ekstra øye, er det trygt å anta at med en synsskarphet på 0,1 i dette ekstra øyet, bør en sjåfør kunne stoppe lastebilen eller bussen ved siden av veien.»

(«Even if one should require a spare eye, it is safe to assume that with a visual acuity of 0.1 in this spare eye, a driver should be able to stop the truck or bus at the side of the road.»)

EUs arbeidsgruppe legger dermed utfra sikkerhetshensyn et føre-var-prinsipp til grunn. Dersom det skulle oppstå problemer med synet på det gode øyet, må det være et minimumssyn på det andre øyet.

Arbeidsgruppa påpeker ellers at når det gjelder synsstyrke generelt, er det lite forskning som viser sammenhengen mellom synsstyrke og ulykker ved føring av motorvogn i ulike førerkortgrupper. Det vises til at dette kan ha flere årsaker, men arbeidsgruppa mener det er behov for mer forskning.

5 USIKRE TALL

Det foreligger ikke sikre tall på hvor mange personer som i dag har førerrett i førerkortgruppe 2 og 3 med syn på bare ett øye. Registrering gjennomført hos fylkesmennene, som har ansvar for behandling av søknader om dispensasjon fra helsekravene etter førerkortforskriften vedlegg 1 § 7, er inndelt i sykdomskategorier. Søknader om dispensasjon som følge av manglende syn på ett øye, inngår i kategorien «Syn (§§ 9–13)».

Antall førere med syn på bare ett øye og førerkort for tunge klasser fremgår heller ikke av registrering hos Statens vegvesen. I pressen er det angitt et antall på 200 berørte yrkessjåfører, men tallene er usikre. Det er heller ikke noen offentlig registrering som skiller mellom yrkessjåfører med førerkort for tunge klasser, og de som ikke er yrkessjåfører, men likevel har førerrett for tunge klasser.

En oversikt over dispensasjonssaker fra alle fylkesmennene viser at av 73 søknader i 2017 om dispensasjon fra synskravene i vedlegg 1 §§ 9 – 13 for C-klassene (førerkortgruppe 2), ble 54 innvilget. For D-klassene er det registrert 30 søknader om dispensasjon, mens 18 ble innvilget. Noen søknader kan være registrert både for C- og D-klassene. Under «Kjøreseddel/kompetansebevis» er det registrert 14 dispensasjonssøknader i 2017. Av disse ble 7 innvilget.

Ved at alle søknader om dispensasjon fra forskriftens synskrav er samlet i én kategori, omfatter tallene fra fylkesmennene også søknader om dispensasjon bl.a. fra krav til synsfelt, der det etter vedlegg 1 § 9 nr. 2 er minstekrav som må være oppfylt for å få førerrett, på samme måte som ved synsstyrke.

Så lenge det ikke foreligger tall over antall dispensasjoner fra fylkesmennene til personer med syn på bare ett øye, er det heller ikke tall på hvordan dispensasjonene er fordelt på aldersgrupper. Siden adgangen til å få dispensasjon i Norge ikke har vært begrenset til personer med førerrett i tunge klasser fra før 1996/1997, kan det også være tungbilsjåfører med syn på bare ett øye med mange års yrkesliv foran seg.

6 ANDRE LANDS REGELVERK

Flere land har valgt å ha overgangsordninger for personer med syn på ett øye, når de har hatt førerkort i tunge klasser etter tidligere regelverk.

6.1 Danmark

I Danmark var det en periode en overgangsordning for førere i gruppe 2 (tilsvarende norsk førerkortgruppe 2 og 3). Overgangsordningen gjaldt krav til synsstyrke for førere som hadde hatt førerkort fra før 01.07.1996. Unntaksbestemmelsen bortfalt 01.01.2012.

Den danske førerkortveilederen «Vejledning om helbreds krav til kørekort» som ble revidert i august 2017, hadde likevel følgende anbefaling:

«Der er normalt ikke baggrund for at give et lægeligt kørselsforbud til personer med Gruppe 2-kørekort som er enøjede, men som har et gyldigt kørekort udstedt i henhold til de regler, der var på udstedelsestidspunktet.»

Ifølge Styrelsen for Patientsikkerhed i Danmark skulle denne passusen fjernes ved revisjon av veilederen i 2019, fordi det ikke er hjemmel for et slikt unntak etter dansk regelverk.

Danske leger har ikke samme meldeplikt ved ikke oppfylte helsekrav som i Norge. Utgangspunktet i Danmark er at legen ilegger et såkalt lægeligt kørselsforbud, tilsvarende norsk «muntlig kjøreforbud». Det kan være av ulik varighet, i Danmark også permanent.

6.2 Sverige

I Sverige fremgår synskravet av Transportstyrelsens föreskrifter om medicinska krav för innehav av körkort m.m. 8§.

Inntil juli 2016 var det en unntaksbestemmelse fra synskravet (grandfather right) for personer med førerkort i gruppe 2 (norsk førerkortgruppe 2 og 3) fra før 01.07.1996: Etter uttalelse fra EU-kommisjonen om at det ikke er hjemmel i direktivet for å gjøre unntak fra de medisinske kravene, ble unntaksbestemmelsen i det svenske regelverket opphevet, opplyser den svenske Transportstyrelsen.

6.3 Storbritannia

Storbritannia har i sin veileder til helsekravene til førerkort lagt inn to muligheter for å få fortsatt førerett for gruppe 2 (norsk førerkortgruppe 2 og 3) under betegnelsen «grand father rights», selv om minstekravet til synsstyrke på begge øyne ikke er oppfylt.

Det første alternativet gjelder personer som har hatt førerett for buss og lastebil siden før 01.01.1991.

Det andre alternativet gjelder personer som har hatt førerett i førerkortgruppe 1 siden før 1997. De kan søke om å få fornyet førerkortet for klasse C1 (kjøretøy på 3,5 til 7,5 tonn, inkl. bobil). Forutsetningen er at de fyller de vanlige synskravene som gjelder for alle bilførere og også de strengere kravene til synsfelt som gjelder for lastebil og buss (C- og D-klassene).

Ved begge alternativer er det en forutsetning at søkerne oppfyller de øvrige helsekravene til førerkort.

7 INNFØRING AV NYTT VEDLEGG 1

Ved endring av vedlegg 1 til førerkortforskriften fra 01.10.2016 ble bestemmelsene om helsekrav for en stor del fastsatt slik at de fleste søkere som tidligere hadde fått dispensasjon fra fylkesmannen, nå ville oppfylle helsekravet og kunne få helseattest fra legen. Adgangen til å gi dispensasjon fra førerkortforskriftens helsekrav ble samtidig sterkt innskrenket.

For enkelte grupper førere innebar endringene av førerkortforskriften vedlegg 1 en innsnevring av muligheten til å få førerett, ved at det ikke lenger ble gitt dispensasjon fra bestemmelsene. Det gjaldt bl.a. førere med syn på ett øye med førerkort for tunge klasser. Her ble EUs minstekrav videreført fra tidligere forskrift, men med innskrenket adgang til å få dispensasjon fra regelverket, vil en del oppleve at føreretten for førerkortgruppe 2 og 3 ikke blir fornyet.

Dispensasjonshjemmelen fremgår av nytt vedlegg 1 § 7:

«Dispensasjon fra bestemmelsene i kapittel 4 til 18 skal bare gis der det etter en samlet vurdering av helsetilstand og trafiksikkerhet vil være åpenbart urimelig å avslå en søknad om dispensasjon. Søkers behov for førerett skal ikke inngå i vurderingen. Søknad om dispensasjon avgjøres av Fylkesmannen på søkerens bosted. Klage på Fylkesmannens vedtak sendes Helseklage.»

Etter denne bestemmelsen er det i motsetning til tidligere ikke adgang til å legge vekt på søkers behov for førerkort. Vilkåret «åpenbart urimelig» innebærer også en sterkt innsnevret dispensasjonsadgang. I førerkortveilederen (IS-2541) ble det samtidig presisert at dispensasjonsbestemmelsen ikke skal benyttes til å flytte grenser fastsatt i det nye regelverket. Søknader om dispensasjon vurderes på individuell basis.

8 OVERGANGSREGEL VEDLEGG 1 § 45

For personer som hadde fått dispensasjon etter tidligere gjeldende regelverk, ble det gitt en overgangsregel i vedlegg 1 § 45. Overgangsperioden ble satt til 3 år fra ikrafttredelse av endringsforskriften.

«§ 45. Overgangsregler dispensasjon

Vedtak om dispensasjon som er truffet i medhold av vedlegg 1 før 1. oktober 2016, gjelder frem til dispensasjonen løper ut. En slik tidsbegrenset dispensasjon som løper ut etter 1. oktober 2016, kan fornyes dersom det foreligger tungtveiende grunner og det etter en medisinsk vurdering ikke anses å utgjøre en trafiksikkerhetsrisiko. Det kan fastsettes vilkår til dispensasjonen som sikrer nødvendig oppfølging.

En dispensasjon etter første ledd kan ikke gis varighet utover 30. september 2019.»

Ifølge høringsnotatet fra desember 2014 skulle en overgangsperiode på tre år gi rom for omskolering og omstilling uten at det ble en for lang periode med ulikt regelverk ved dispensasjonssøknader. Etter overgangsbestemmelsen var det anledning til å ta yrkesmessig behov for førerkort med i vurderingen, i motsetning til den generelle dispensasjonshjemmelen i § 7.

I førerkortveilederen (IS-2541) er førere i førerkortgruppe 2 og 3 med syn på bare ett øye nevnt som eksempel på førere som kunne komme inn under bestemmelsen. Forutsetningen var at en medisinsk vurdering konkluderte med at en fornyelse av dispensasjonen ikke ville utgjøre en trafikksikkerhetsrisiko.

9 REAKSJONER PÅ NYTT REGELVERK

Mens noen land har hatt overgangsregler eller unntak for personer som siden før 1996/1997 har hatt førerkort i gruppe 2 med syn på bare ett øye, har det i Norge vært en viss adgang til å få dispensasjon fra minstekravet til syn på begge øyne, også ved første gangs søknader, frem til forskriftsendringen i 2010.

Ved innføringen av nytt vedlegg 1 til førerkortforskriften ble det ansett nødvendig å stramme inn på den utvidete dispensasjonsadgangen som var blitt praktisert i Norge, for at nytt regelverk ikke skulle være i strid med direktivets minimumskrav.

Det er forståelig at det både under høringen og i senere tid har kommet reaksjoner fra berørte førere, som tidligere har fått dispensasjon, særlig fra yrkessjåfører som er avhengig av fornyet dispensasjon for å kunne fortsette å føre lastebil eller buss. Yrkessjåfører har varslet at de kommer til å miste jobben når muligheten til å få dispensasjon etter overgangsregelen utløper 30.09.2019.

Ved at Norge til nå har hatt en dispensasjonsadgang som har gitt mulighet for fornyelse, blir det stilt spørsmål ved hvorfor det ikke skal være mulig å få forlenget dispensasjon fra synskravene, så lenge synet og helsetilstanden ellers ikke er endret.

10 RIMELIGHETSVURDERING

Etter en rimelighetsvurdering har Samferdselsdepartementet og Helse- og omsorgsdepartementet kommet til at det vil være riktig å gi norske tungbilsjåfører med syn på bare ett øye mulighet til å søke om å få fornyet en tidligere innvilget dispensasjon, forutsatt at øvrige vilkår er oppfylt.

Hensynet til at yrkessjåfører risikerer å bli stående uten jobb er her blitt tillagt vesentlig vekt. Mange har hatt førerkort i flere tiår og har kjørt uten problemer med syn på bare ett øye. Det dreier seg dessuten om et begrenset antall sjåfører, men med store konsekvenser for den enkelte som ikke lenger får dispensasjon for førerrett i førerkortgruppe 2 og 3.

Som EUs arbeidsgruppe også har påpekt er det lite forskning som viser sammenhengen mellom synsstyrke og ulykker ved føring av motorvogn i ulike førerkortgrupper.

For å ivareta hensynet til trafikksikkerheten foreslås det likevel å forskriftsfeste at fornyelse av tidligere innvilget dispensasjon, skal baseres på en individuell medisinsk vurdering, og at det må søkes dispensasjon ved hver fornyelse av førerkortet. Videre skal det som hovedregel gjennomføres en kjørevurdering ved trafikkstasjon. Dette for å sikre at dispensasjoner ikke videreføres der syn på bare ett øye går utover evnen til å kjøre trafikksikkert. Det er en forutsetning at alle øvrige helsekrav være oppfylt.

11 HVEM SKAL UNNTAKSREGELEN GJELDE FOR

Fra endringen av synskravene 01.07.2010 kunne det ifølge Helsedirektoratets retningslinjer (IS-1348) ikke gis dispensasjon fra synskravene. Tidligere innvilget dispensasjon kunne imidlertid fornyes etter en rimelighetsbetraktning på følgende vilkår:

- Uendret synsstatus og helsetilstand ellers, og
- Ingen holdepunkter for praktiske kjøreproblemer eller -ulykker.

Helsedirektoratets retningslinjer gjelder for fylkesmennes behandling av førerkortsaker. Fram til 01.01.2016 var Helsedirektoratet klageinstans for fylkesmennes vedtak i dispensasjonssaker. Etter den tid har Helseklage behandlet klagen.

Det er opplysninger som kan tyde på at det i enkelte tilfelle er gitt dispensasjon etter 01.07.2010 også til personer som ikke har hatt dispensasjon for tunge klasser fra tidligere. Dispensasjon er i så fall gitt på feil grunnlag og i strid med retningslinjene.

Alternativ 1

Etter Helsedirektoratets vurdering bør det settes. Det kan være grunn til å sette et skille ved 01.07.2010, slik at bare dispensasjoner gitt før denne datoen kan videreføres etter 01.10.2019. Det vil også være i strid med tankegangen rundt «bestefarsrettigheter», jf. omtale ovenfor under "Andre lands regelverk", deres om nye dispensasjoner gitt i strid med forskrift og unntaksregler blir videreført.

Dersom dispensasjon er gitt første gang etter 01.07.2010, vil førerkortinnehaver med syn på bare ett øye i så fall ha dispensasjon fram til den utløper, maksimalt fram til 30.09.2019, når gjeldende overgangsordning opphører. Det kan i helt spesielle tilfelle være grunnlag for å gi

dispensasjon etter vilkårene i den generelle bestemmelsen i vedlegg 1 § 7, men den utvidete adgangen til dispensasjon etter ny overgangsbestemmelse vil da ikke kunne benyttes.

Alternativ 2

Alternativet til å tillate videreføring av dispensasjon gitt før 01.07.2010, vil være å åpne for en videreføring av dispensasjoner for førerkortgruppe 2 og 3 til personer med syn på ett øye, dersom dispensasjonen er gitt før 01.10.2016. Overgangsbestemmelsen i § 45 åpnet da for fornyelse av dispensasjon som var gitt i medhold av førerkortforskriftens vedlegg 1 før de nye helsekravene trådte i kraft.

Ved det siste alternativet blir det ikke gjort forskjell på de som har fått dispensasjon før juli 2010, og de som ved en feil har fått vedtak om dispensasjon første gang etter at de nye bestemmelsene trådte i kraft.

Vi ber om høringsinstansenes syn på de foreslåtte alternativene.

12 VARIGHET

Dispensasjon fra synskravene for personer med syn på bare ett øye har normalt vært gitt for inntil fem år for førerkortgruppe 2 og 3 (C- og D-klassene), dersom søker har vært under 70 år. For disse klassene må førerkortet fornyes med helseattest hvert femte år inntil fører er 70 år. Etter 70 år må førerkortet fornyes hvert år.

Så lenge synet er uendret, og øvrige helsekrav er oppfylt, kan det argumenteres for at det ikke er grunn til å tidsbegrense dispensasjonen. Ved føring av tunge kjøretøy er det likevel en høyere risiko for større skade ved ulykker enn ved kjøretøy i lette klasser som klasse B (vanlig personbil). Det er derfor krav til helsevurdering med jevne mellomrom for å kunne fornye førerkortet for C- og D-klassene.

Helsedirektoratet anser at en søknad om videreføring av tidligere innvilget dispensasjon bør behandles av fylkesmannen ved hver fornyelse av førerkort for tunge klasser. Helseattest fra legen vil da måtte oversendes til fylkesmannen som vurderer om det kan gis vedtak om fortsatt dispensasjon. Det bør også fremlegges synsattest som viser at det ikke er endringer på det andre øyet av betydning for trafikksikkerheten. Sammen med krav til kjørevurdering vil dette kunne bygge opp under at det ved vedtak om videreføring av tidligere innvilget dispensasjon, er gjort nødvendige risikovurderinger.

Etter EUs førerkortdirektiv vedlegg III punkt 6 er kjørevurdering en forutsetning for å kunne fravike kravet til synsstyrke for førerkortgruppe 1. Skal det gjøres unntak fra synskravet for de tunge klassene, anser Helsedirektoratet at det som hovedregel bør gjennomføres en kjørevurdering hos Statens vegvesen.

Ved søknad om fornyet dispensasjon vil fylkesmannen kunne vurdere om det er grunnlag for å unnta fra hovedregelen i det aktuelle tilfellet. Ved første gangs fornyelse av førerkortet etter 30.09.2019 skal det ikke unntas fra kravet om kjørevurdering.

1.3 TIDSUBEGRENSEDE DISPENSASJONER

Enkelte tungbilførere med syn på bare ett øye har tidligere fått tidsbegrenset dispensasjon fra fylkesmannen. Med grunnlag i vurderingene ovenfor er det ønskelig at også disse førerne blir omfattet av de nye bestemmelsene.

De aktuelle vedtakene er i utgangspunktet gyldige, selv om de er gitt uten tidsbegrensning. Dette kan reise spørsmål om forholdet til Grunnloven § 97 med tanke på tilbakevirkende kraft.

Grunnloven § 97 inneholder et forbud mot å gi lover tilbakevirkende kraft til skade for borgerne. Kjerneområdet for bestemmelsen er vern mot lovgivning som knytter nye byrder til handlinger eller begivenheter som fant sted før lovendringen. Det skilles mellom egentlig og uegentlig tilbakevirkning. «Egentlig tilbakevirkning» innebærer at det knyttes byrder til eldre handlinger, unnlater eller begivenheter. «Uegentlig tilbakevirkning» innebærer at det med virkning fremover gripes inn i allerede etablerte rettsforhold.¹

For at det skal være tale om en grunnlovsstridig tilbakevirkning, er det flere vilkår som må være oppfylt. Absolutte minimumsvilkår er tilbakevirkning, lov, skade og årsakssammenheng. Det kan synes som om det kan være i strid med Grl. § 97 å kreve at en person som har blitt innvilget en tidsbegrenset dispensasjon i et forvaltningsvedtak som i seg selv ikke er ugyldig, må få en ny og begrenset dispensasjon for det samme forholdet. Tilbakevirkningselementet er til ugunst for den dispensasjonsvedtaket retter seg mot, da det innebærer at vedkommende må søke om ny dispensasjon med tilhørende legeuttalelse, saksbehandling hos fylkesmannen og kjørevurdering hos Statens vegvesen. Dette innebærer både tid og kostnader for den som rammes. Spesielt fordi vedtaket i seg selv ikke er beheftet med ugyldighetsgrunner, og i prinsippet derfor er gyldig.

Tilbakevirkningselementet slik det fremgår av den foreslåtte overgangsordningen, synes imidlertid å kunne betraktes som uegentlig tilbakevirkning. Selv om det legges til grunn at minimumsvilkårene er oppfylt, er ikke det tilstrekkelig for å konstatere en grunnlovsstridig tilbakevirkning.

Det fremkommer av HR-2016-389-A at uavhengig av normvalg må det skje en avveining mellom de vernede interesser på den ene siden, og de samfunnsmessige hensynene på den andre. Etter vår vurdering synes det for øvrig riktig å si at vurderingsnormen for dette

¹ Jens Edvin A. Skoghøy, «Forbud mot tilbakevirkende lovgivning» Lov og Rett, vol. 50, 5, 2011, s. 264

forslaget må være om tilbakevirkningen er klart urimelig eller urettferdig, jf. blant annet Rt. 1996 s. 1415. Dette blant annet fordi tilbakevirkningselementet ikke er så sterkt. For å svare på om tilbakevirkningen er klart urimelig eller urettferdig må det foretas en skjønnsmessig avveining av en rekke momenter. Dette er blant annet en avveining av inngrepets art og størrelse, posisjonens innhold og styrken i berettigede forventninger, samfunnsmessige hensyn bak endringene, graden av tilbakevirkning mv.

Det er klart at personer som har fått en tidsbegrenset dispensasjon vil ha innrettet seg etter dette, og har forventinger om at deres dispensasjon ikke skal bortfalle. Da helsekravene ble endret i 2016, ble det gitt en overgangsbestemmelse for tidligere innvilgede dispensasjoner. Det kan derfor argumenteres for at dette ikke er en plutselig endring for de som rammes. Det har i tillegg vært medieoppmerksomhet om temaet både generelt og spesielt knyttet til personer med syn på bare ett øye.

På den andre siden tilsier hensynet til samfunnet og lovgivers handlefrihet at det må være mulig å tilpasse regelverket etter samfunnsutviklingen. Som redegjort for i dette høringsnotatet, er de nye reglene knyttet til synskrav basert på en medisinskfaglig begrunnelse og anbefalt av en internasjonal arbeidsgruppe i regi av EU. Det er en kjensgjerning at medisinsk forskning er dynamisk, og det er ikke unaturlig at forskning i noen tilfeller vil vise at hva man tidligere mente var trafikksikkert, etter nyere forskning viser seg ikke å være trafikksikkert nok. Hensynet til trafikksikkerheten er et sterkt samfunnsmessig hensyn som må veie tungt, da det er i fellesskapets interesse at trafikksikkerheten er ivaretatt på best mulig måte.

Vår oppfatning er at det etter en helhetsvurdering ikke er klart urimelig eller urettferdig at personer som har fått en tidsbegrenset dispensasjon knyttet til et helseforhold, må få en ny dispensasjon før førerkortet kan fornyes. Vi mener derfor at dette ikke er et forhold som rammes av Grunnloven § 97.

Av hensyn til de som blir berørt, foreslås en overgangsregel tatt inn i § 45. Helsedirektoratet foreslår at en tidsbegrenset dispensasjon, innvilget før 01.07.2010, vil være gyldig ved fornyelse av førerkortet før 01.10.2020. Ved fornyelse av førerkortet etter 01.10.2020 må det søkes om dispensasjon fra fylkesmannen etter vilkårene i vedlegg 1 § 45 tredje ledd.

Vi ber om høringsinstansenes syn på foreslåtte tidsbegrensning.

14 FORLENGET OVERGANGSORDNING

Hvis det innføres adgang til å søke om fornyelse av tidligere innvilget dispensasjon etter 30.09.2019, må det vurderes om dette skal forskriftsfestes som en forlenget overgangsordning, og i så fall for hvor lang tid fremover. Alternativet er at det forskriftsfestes en ikke tidsbegrenset rett til å søke om dispensasjon ved hver fornyelse av førerkortet, eventuelt begrenset oppad til søker blir pensjonist.

Overgangsordningen ble etter høringen satt til tre år etter ikrafttredelse av de nye helsekravene. Etter som utløpet av overgangsperioden har nærmet seg, har det særlig fra yrkessjåførene med syn på ett øye vært uttrykt bekymring for at de vil bli stående uten arbeid etter 30.09.2019.

Helsedirektoratet foreslår at overgangsordningen forlenges med maksimum 10 år. Det vil gi rom for omstilling til annet yrke for førere som har en del år igjen av yrkeslivet. Samtidig vil det gi førere som har hatt dispensasjon i mange år, mulighet til å fullføre yrkeslivet som tungbilfører, såfremt de oppfyller alle øvrige helsekrav.

Alternativet med innføring av en ikke tidsbegrenset rett til å søke om videreføring av dispensasjon ved fornyelse av førerkortet, vil gi større sikkerhet for å kunne fortsette som tungbilfører med syn på bare ett øye. Samtidig vil det i større grad bryte med EUs førerkortdirektiv enn en overgangsbestemmelse for tidligere innvilgede dispensasjoner.

Et tredje alternativ kan være å sette en siste frist for forlengelse av dispensasjonen til fører blir 70 år. Begge de siste alternativene vil imidlertid medføre til at førere i flere tiår fremover kan få mulighet til å søke om fornyet dispensasjon fra synskravene.

15 VILKÅR FOR VIDEREFØRING

Som nevnt tidligere, anser Helsedirektoratet at adgangen til å søke om videreføring av dispensasjon skal begrenses til de som har fått innvilget dispensasjon før 01.07.2010. Vedtak om videreføring av tidligere innvilget dispensasjon kan gis for maksimum fem år av gangen, i tråd med bestemmelsene for fornyelse av førerkortet.

Etter gjeldende overgangsbestemmelse er det et vilkår for videreføring av tidligere innvilget dispensasjon at det foreligger tungtveiende grunner og at det etter en medisinsk vurdering ikke anses å utgjøre en trafiksikkerhetsrisiko.

Helsedirektoratet foreslår å videreføre vilkåret om tungtveiende grunner for å kunne fornye dispensasjonen. Det innebærer at behov for førerkort i førerkortgruppe 2 og 3 fortsatt vil kunne være en del av vurderingen.

Videre vil det måtte gjøres en individuell medisinsk vurdering av om videreføring av dispensasjon vil medføre en trafiksikkerhetsrisiko. Her vil både synet på det andre øyet og eventuell annen helsesvekkelse måtte vurderes. Det forutsettes at alle øvrige helsekrav er oppfylt.

Under forutsetning av at øvrige vilkår er oppfylt, og etter en vurdering av trafiksikkerhetsrisiko, kan det likevel gjøres unntak fra kravet til at synsfeltet skal være

minst 160 grader vidt i horisontalplanet og 70 grader til hver side, jf. førerkortforskriften vedlegg 1 § 4 nr. 2 kolonne C. I de fleste tilfelle med manglende syn på ett øye vil det ikke være mulig å ha et så vidt synsfelt som forskriften krever. En kjørevurdering må blant annet ha fokus på om søker har nødvendig synsfelt til å kunne kjøre trafikksikkert.

16 PERSONER SOM IKKE HAR FÅTT FORLENGET DISPENSASJON

Ved å forskriftsfeste at tidligere innvilgede dispensasjoner skal kunne videreføres utover 30.09.2019, vil personer med syn på ett øye kunne søke på nytt dersom de har fått avslag på dispensasjon utover 30.09.2019. Det samme vil gjelde personer som har fått avslag på dispensasjon etter § 45, fordi det har vært kort tid igjen av overgangsperioden etter denne bestemmelsen.

Det foreslås også at det skal være anledning til å søke om videreføring av tidligere innvilget dispensasjon når føreretten er utløpt i perioden 01.10.2016 til 30.09.2019, uten at det har vært søkt dispensasjon fordi det har vært kort tid igjen til overgangsordningen utløper.

17 PERSONER SOM HAR FÅTT DISPENSASJON BEGRENSET TIL 30. SEPTEMBER UTSTEDT I 2019

Personer som i løpet av 2019 har fått dispensasjon til 30.09.2019 fordi denne datoen fulgte av regelverket som maksimal varighet, kan søke fylkesmannen om forlengelse av dispensasjonen. Fylkesmannen kan i disse tilfellene vurdere om det kan gis dispensasjon uten innlevering av ny helseattest, dersom det ikke var helsemessige årsaker til at dispensasjonen ble gitt denne utløpsdatoen.

Dette innebærer at helseattest som er innlevert 1. januar 2019 eller senere, kan benyttes ved søknad om forlengelse, forutsatt at det ikke har vært endringer i helsetilstanden. Fylkesmannen vurderer om det er behov for å hente inn ny helseattest. Dersom vedkommende førerkortinnehaver har gjennomgått kjørevurdering i 2019, kan det gis fritak fra kravet om kjørevurdering. Er det ikke gjennomført kjørevurdering ved siste innvilgelse av dispensasjon, må kjørevurdering gjennomføres før dispensasjon kan fornyes.

Dispensasjonen kan ikke gis varighet lenger enn 5 år fra utstedelsen av den allerede innleverte helseattesten og ikke utover helseattens gyldighet.

18 GENERELL DISPENSASJONSHJEMMEL ELLER UTVIDET OVERGANGSBESTEMMELSE

Det har vært vurdert om førere som har hatt førerett for tunge klasser i mange år uten å fylle kravet til minstesyn på 0,1 på det dårligste øyet, ville komme inn under vilkårene i førerkortforskriften vedlegg 1 § 7. Blant annet skal det etter denne bestemmelsen vurderes om det etter en samlet vurdering av helsetilstand og trafikk sikkerhet vil være «åpenbart urimelig» å avslå en søknad om dispensasjon.

Vilkåret angir en restriktiv dispensasjonsadgang, basert på en individuell vurdering, og det har fra Helsedirektoratets side vært påpekt at bestemmelsen ikke skal anvendes til å flytte grensene for helsekravene i nytt vedlegg 1, jf. IS-2541. Bestemmelsen skal heller ikke benyttes til dispensasjon for en gruppe søkere.

Helsedirektoratet anser at det ville være uheldig å forskriftsfeste et generelt unntak fra helsekravene for en søkergruppe etter denne bestemmelsen

En egen bestemmelse i vedlegg 1 for dispensasjon til førere med syn på bare ett øye, uten at det begrenses til en overgangsperiode, ville alternativt gi førere trygghet for å kunne opprettholde føreretten så lenge øvrige krav til helse og trafikk sikkerhet er oppfylt. Der minstekravet til syn ikke er oppfylt, og med den økte risikoen for stor skade som følger med kjøring av tungbil, er det imidlertid ønskelig at fortsatt dispensasjon vurderes ved hver fornyelse av førerkortet, dvs. normalt hvert femte år for lastebil og buss.

Helsedirektoratet vurderer at trafikk sikkerhetshensyn best kan ivaretas ved en forlenget overgangsbestemmelse for førere med syn på bare ett øye. Det foreslås derfor et nytt tredje ledd til § 45 som vil gi adgang til å søke om videreføring av dispensasjon innvilget før 01.07.2010. Søknad om dispensasjon må innsendes ved fornyelse av førerkort i førerkortgruppe 2 og 3.

I tillegg til krav om individuell medisinsk vurdering tas det inn et krav om at det som hovedregel skal gjennomføres en kjørevurdering for å få fornyet dispensasjon. De som før juli 2010 har fått innvilget dispensasjon uten tidsbegrensning, må søke om ny dispensasjon ved fornyelse av førerkortet etter 30.09.2020.

19 ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER

En forlenget adgang til videreføring av tidligere innvilget dispensasjon utover 30.09.2019 vil gjøre det mulig for yrkessjåfører å fortsette i jobben, forutsatt at de oppfyller vilkårene for videre dispensasjon. For yrkessjåfører som ikke har andre jobbmuligheter, innebærer det at de kan opprettholde lønnsinntekt og unngå å bli arbeidsledige.

Det finnes ikke sikre tall for hvor mange som har fått dispensasjon fra minimumskravet til synsstyrke på begge øyne for førerkortgruppe 2 og 3, men antallet har vært anslått til et par hundre førere. Omfanget er uansett så begrenset at det ikke vil medføre vesentlige utgifter pr. år til behandling av søknader om dispensasjon. Dispensasjon vil kunne gis for inntil fem år av gangen.

Det er stilt krav om gjennomført kjørevurdering hos Statens vegvesen, før det kan innvilges dispensasjon. Kjørevurdering er i utgangspunktet gratis for den som er pålagt å gjennomføre det, men det stilles krav om at det benyttes kjøretøy med dobbelt pedalsett. Dette må leies hos en godkjent trafikkskole eller hos et firma som leier ut slike kjøretøy. Utgiftene til leie av bil vil det være kandidaten som må bære.

Det anslås at Statens vegvesen har kostnader på mellom 2000 og 2500 kroner for hver kjørevurdering som gjennomføres, inkl. før- og ettersamtale med kandidaten og utarbeidelse av dokumentasjon til fylkesmannen.

20 FORSLAG TIL ENDRING AV FØRERKORTFORSKRIFTEN VEDLEGG 1 – NYTT TREDJE LEDD

Alternativ 1

«Førerkortinnehavere med syn på bare ett øye kan søke om fornyelse av dispensasjon for førerkortgruppe 2 og 3, dersom dispensasjonen ble innvilget første gang før 1. juli 2010 og det foreligger tungtveiende grunner for videreføring utover 30. september 2019. Kjørevurdering må være gjennomført etter anmodning fra fylkesmannen og førerett må være anbefalt av Statens vegvesen. Fornyelse av dispensasjonen må etter en medisinsk vurdering ikke utgjøre en trafikksikkerhetsrisiko. Søknad om fornyet dispensasjon må være innvilget ved hver fornyelse av førerkortet, og dispensasjon kan gis for inntil 5 år av gangen. Dispensasjon kan ikke innvilges utover 30. september 2029. Dispensasjon som tidligere har vært innvilget uten tidsbegrensning, gjelder ved fornyelse av førerkortet fram til 30. september 2020 og må deretter fornyes på samme vilkår som tidsbegrensede dispensasjoner. Dispensasjon som er innvilget 1. januar 2019 eller senere med gyldighet til 30. september 2019, kan fornyes uten at det innleveres ny helseattest, dersom det ikke er endringer i helsetilstanden. Kjørevurdering må i disse tilfellene gjennomføres dersom det ikke ble gjennomført ved forrige fornyelse. Dispensasjon kan gis for inntil fem år fra utstedelse av helseattesten, men ikke utover helseattestens gyldighetstid.»

Alternativ 2

«Førerkortinnehavere med syn på bare ett øye kan søke om fornyelse av dispensasjon for førerkortgruppe 2 og 3, dersom dispensasjonen ble innvilget første gang før 1. oktober 2016 og det foreligger tungtveiende grunner for videreføring utover 30. september 2019. Kjørevurdering må være gjennomført etter anmodning fra fylkesmannen og førerett må være anbefalt av Statens vegvesen. Fornyelse av dispensasjonen må etter en medisinsk vurdering

ikke utgjøre en trafikksikkerhetsrisiko. Søknad om fornyet dispensasjon må være innvilget ved hver fornyelse av førerkortet, og dispensasjon kan gis for inntil 5 år av gangen. Dispensasjon kan ikke innvilges utover 30. september 2029. Dispensasjon som tidligere har vært innvilget uten tidsbegrensning, gjelder ved fornyelse av førerkortet fram til 30. september 2020 og må deretter fornyes på samme vilkår som tidsbegrensede dispensasjoner. Dispensasjon som er innvilget 1. januar 2019 eller senere med gyldighet til 30. september 2019, kan fornyes uten at det innleveres ny helseattest, dersom det ikke er endringer i helsetilstanden. Kjørevedurdering må i disse tilfellene gjennomføres dersom det ikke ble gjennomført ved forrige fornyelse. Dispensasjon kan gis for inntil fem år fra utstedelse av helseattesten, men ikke utover helseattestens gyldighetstid.»

21 HØRINGSFRIST

Vi ber om at høringsinstansenes uttalelser innen **20. august 2019**. Høringssvar sendes inn enten elektronisk via www.vegvesen.no > offentlige høringer, til firmapost@vegvesen.no eller pr. post til Statens vegvesen Vegdirektoratet, Postboks 6706 Etterstad, 0609 Oslo.